RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: *Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.*

VII. ÅRG. | STOCKHOLM, 15 OKT. 1918 | N:r 16.

Svenska kvinnor samlade till möte Birgittadagen 1918 för att hedra minnet av en den kvinnliga rösträttens allra första pioniärer, Susan B. Anthony, glädja sig åt, att den sak för vilken hon kämpade under mer än 50 år numera i land efter land vunnit sin lösning.

Det kännes bittert att ej även Sverige härvidlag fått räknas till föregångsländerna. I vårt land har kvinnornas rösträttsfråga gång på gång strandat på ett enda partis hårdnackade motstånd, medan den i andra länder lösts i samförstånd mellan alla partier. I alla de många kvinnors namn, som här och annorstädes arbetat för kvinnornas statsborgerliga fullmyndighet, vädja vi till det moderata partiet att vid 1919 års riksdag medverka till att också Sveriges kvinnor erhålla politisk rösträtt och valbarhet. ***Årets 7:de oktoberresolution.***

Allas lika rätt.

Genom dagspressen har gått ett meddelande att presidenten Wilson i ett anförande till senaten påyrkat rösträttens utsträckande till kvinnorna, emedan deras rösträtt "vore av vital betydelse för ett framgångsrikt fullföljande av kriget. Detta vore, yttrade presidenten vidare, ett folkets krig, och folket ansåg att kvinnorna skulle spela sin roll i allmänna angelägenheter vid männens sida, jämnställda med dem. Presidenten betonade det faktum, att England redan gått före på denna väg genom att utlova lika rösträtt för kvinnor. Kvinnornas energiska ansträngningar vore också nödvändiga för att lösa de problem, som komma att uppstå efter kriget."

Det är ett krasst bevis på vad som rört sig i tiden under krigsåren, detta att kvinnornas rösträtt anses vara av "vital betydelse för ett framgångsrikt fullföljande av kriget." Våra motståndare ha alltid talat om att vår plats är i hemmet, där vi ha vårt "av naturen anvisade" verkningsfält. Själva ha vi byggt våra rösträttskrav bl. a. på det faktum, att just denna vår mångtusenåriga verksamhet har öppnat våra ögon för de många bristerna i det stora samhällshemmet. Och vi tro att vår erfarenhet skulle kunna bli till nytta, där det gäller att råda bot på dessa brister. Då vi framhållit detta, har man ej velat lyssna till våra ord. Men nu, då det gäller att förlänga våldets makt, så allt större dödsskördar öka antalet sörjande änkor och mödrar, *nu* höjes den ena rösten efter den andra med ropet om den "vitala betydelsen" av kvinnornas bistånd.

Detta låter som en bisarr paradox, men höra vi noga efter, märka vi att de underliga orden i själva verket innebära ett erkännande av just den sammanhållande gärning, som alltid varit, är — och det må vi hoppas — alltid kommer att förbli kvinnornas speciellt kvinnliga uppgift. Ty om ej kvinnorna stått redo att hemma träda i de bortdragande männens ställe vid plogen, i ämbetsverk och verkstäder, så hade samhällsmaskineriet stannat och kriget slagit ännu djupare, ännu svårbotligare sår. Men, säger någon, vi hade då fortare fått fred. Kanhända, men säkert på villkor så hårda, att ett nytt krig ej varit långt borta. Nu har dock under dessa oerhört tunga och hårda år en enande tanke hunnit växa sig så stark, att den ej längre kan förkastas såsom varande enbart en utopi — *tanken på ett nationernas förbund.* Man må sedan hysa vilken mening som helst om möjligheten av att giva ett sådant förbund tillräckligt stor moralisk styrka för att bestå genom tiderna: ofrånkomligt är dock att ett förbund, representerat endast av de olika rikenas manliga befolkning vore intet förbund av nationer, endast en sammanslutning av halva nationer. Så bittert hava ock alla länders kvinnor lidit, så tappert och uthålligt ha de burit ovana bördor, att varken de själva eller de män som erkänna detta, skola finna sig i att kvinnorna lämnas utan medbestämmanderätt över måttet av de offer som kunna fordras av nationer och enskilda. Ett nationernas förbund, grundat på sådana principer, skulle inte få någon livskraft, ty det skulle sakna en av de förutsättningar, som säges vara grundläggande för dess tillkomst — varje folks lika stora rätt att göra sig gällande. Varje nation, som försummade att på sitt eget statsliv tillämpa dessa principer, skulle ju emellertid inom sig bryta emot förbundets bärande idé. Ett är visst — vare sig ett nationernas förbund kommer till stånd eller ej — försevitt kvinnorna skola kunna vara effektivt behjälpliga med att "lösa de problem, som komma att uppstå efter kriget", är det i sanning "av vital betydelse" att deras eget rösträttsproblem blivit löst först.

Gertrud Törnell.

F. K. P. R. och filmen.

Något om vad vi borde göra.

Det förefaller den, som skriver dessa rader, som om filmen och rösträtten skulle kunna bli mycket för varandra. Kanske har frågan att taga filmen i rösträttens tjänst redan varit före bland de ledande inom F. K. P. R., men som ingenting ännu trängt ner till de breda lagren, är det förlåtligt, att vi som leva där anse saken behöva påpekas. Den synes mig ligga så snubblande nära, att den lätteligen har kunnat ses över för andra, större mål. Men filmens oändliga möjligheter borde väl tillgodogöras i en rörelse, som i ännu mycket högre grad räknar med oändliga möjligheter.

Detta är endast en vink om vad som är att göra, icke någon systematiskt utarbetad plan, därför vill jag endast ge några korta exempel.

F. K. P. R. ger ute i landet några förträffliga sociala kurser. På sina håll är intresset för socialt vetande redan väckt och hungrar efter mera, folk strömmar till. Men på andra håll i avlägsna eller kanhända efterblivna bygder finna föredragen ingenting att bygga på. Man intresserar sig inte för barnavårdslagar eller ny fattigvårdslagstiftning, när man inte varit med om att tillämpa de gamla förordningarna, och inte tänker sig möjligheten att få något att göra med lagen. Men annonsera en bioföreställning i en sådan bygd! Folk skall komma vandrande genom sjumilaskogar för att delta. Varför skulle inte det sociala föredraget annonseras med filmupptagningar? Det vore inte alls omöjligt att skaffa bilder, som illustration av lagarna, då det gäller exempelvis barna- och fattigvård. Det skulle bli en mäktig predikan om barnets rätt och om människovärdet, om man arbetade ihop en serie från barnhem eller fattiggårdar. Materialet är bara så oerhört rikt, att det bleve svårt att välja. En sådan undervisning skulle folk förstå, den fastnar; men människor, som icke ha vana att höra föredrag tröttna fort, tappa tråden eller låta sina tankar vandra. Visserligen är det sant, att de behöva uppfostras att använda sin uppfattning och tränas till tankeverksamhet och att filmen strängt taget icke gör någondera delen, men den roar och väcker intresse hos barnsliga själar, som knappast något annat medel. Och det är väl först och främst meningen att få ett grepp om människorna, att få dem att bli intresserade, innan man går att upplysa och påverka dem.

Praktiskt taget borde filmens användning för F. K. P. R. icke heller ställa sig omöjlig, ty våra stora filmbolag ha på sina program upptagit de sociala filmerna. Svenska Biografteatern har en s. k. social serie, som någon gång förekommit på biografprogrammen, men en stimulans av denna del av filmbolagens verksamhet skulle säkert icke skada. Och genom en stöt utifrån, genom att F. K. P. R. visade sitt intresse för filmen skulle nog åtskilligt kunna vinnas. Goda idéer ha alltid utsikt att vinna gehör hos vederbörande.

I propagandasyfte borde även filmdramerna kunna komma i åtanke. Vem författar en rolig rösträttsfilm, full av fart och liv? Våra svenska småstäder, där så många pampiga, duktiga kvinnor utföra små storverk i miniatyr, ha ett överflöd av obrukat stoff i den vägen. De sociala dramerna av mera allvarlig läggning skulle med största lätthet kunna rymma åtskilliga rösträttsmoment, om dessa behandlades varsamt. Det vill säga, om F. K. P. R. kan finna en mecenat, som bekostar en rösträttsfilm, kan ju en sådan få göra propaganda från första tavlan till den sista. Men i så fall blir det kanske svårt att placera filmen i den allmänna marknaden, och det skulle väl ändå vara huvudsaken. Filmbolagen måste ju räkna även med den internationella marknaden, och här ligger otvivelaktigt en svårighet.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR
utkommer den 1 och 15 i var månad.
Redaktör: VERA V. KRÆMER.
Redaktion och Exp.: 24 Brunkebergstorg I.
Redaktionstid: onsdag och lördag kl. 1/2 3—1/2 4.
Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.
Rikstel. 86 00. Allm. tel. 147 29.
Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.
Prenumeration genom posten:
Pris för 1918 Kr. 2:50.
4:e kvartalet 75 öre.
Lösnummer 15 öre.
För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av kr. 3:25 i postanvisning till tidningens exped.
Annonspris: 10 öre per mm. å sista sidan, 15 öre å de övriga. Vid längre tids annonsering rabatt.

RÖSTRÄTTSBYRÅN
24 Brunkebergstorg I, Stockholm
Allm. tel. 147 29. Rikstel. 86 00.
Öppen vardagar kl. 1—4.30 e. m.
L. K. P. R:s sekreterare träffas personligen kl. 1—3 e. m.

Till sist ett ord om filmens historiska betydelse. Vad skulle vi icke nu ge för att äga t. ex. den internationella rösträttskongressen i Stockholm 1911 på film? Och ju längre tiden skrider, ju större värde får ett dylikt dokument. Ett centralstyrelsemöte, där representanter från hela Sverige samlas, borde icke hållas utan att filmkameran hade upptagit deltagarna. Som aktualitet kan en sådan bild visas över hela landet den veckan, då mötet hålles, och många ointresserade, som kanske trott, att de svenska kvinnornas rösträttsrörelse var ihjälslagen av Första kammaren för länge sedan, skola där få ett vittnesbörd, *att den lever.*

Ämnet filmen och rösträtten inbjuder till oändliga variationer, men jag säger som Roxane i Cyrano de Bergerac: — *C'est le thème, brodez maintenant.*

Elisabeth Krey-Lange.

Vad har hänt sedan sist?

Fru *Louise Flodin* fyllde nyligen 90 år och blev varmt hyllad. Fru Flodin är vår första kvinnliga boktryckare, konstförvant, som det hette på hennes tid. Hon har stilla och försynt, som hela hennes väsen är, här brutit en väg och detta på en tid, då det steg hon tog var mycket ovanligt. Hon bär sina 90 år med heder, spänstig, intresserad och framför allt vördad och varmt avhållen av alla, som haft förmånen få komma i beröring med henne.

*

1 okt. avslutades i Kumla en andra dyrtidskurs i matlagning (samt delvis konservering), anordnad genom F. K. P. R., men med ekonomiskt bidrag av kommunen och enskilda. I de båda kurserna ha sammanlagt 156 elever med stort intresse deltagit. De flesta eleverna ha varit fabriksarbeterskor. De ha varje kväll fått ett grundligt mål mat på tre rätter för sin lilla kursavgift, 50 öre pr lektionsdag.

Initiativet är taget av F. K. P. R. Nu får kommunnen taga hand om den allmännyttiga saken.

*

En kvinnlig läkare som disputerar för doktorsgraden ha vi icke haft, sedan d:r Anna Stocksén för femton år sedan försvarade en avhandling, icke heller alla de manliga läkarna disputera för sin grad.

Den femte oktober ägde en doktorsdisputation rum på Karolinska institutet, då doktor Gerda Uddgren försvarade sin avhandling "Einige Erfahrungen über die Therapeuthische und diagnostishe Bedeutung der Milchinjektionen behonders in der Ophtalmologie". Den stora föreläsningssalen var fylld av en intresserad publik, äldre och yngre läkare, manliga och kvinnliga, sjuksköterskor m. fl. Disputationen var ovanligt grundlig och innehållsrik, den varade i fem timmar, men intresset var hela tiden lika spänt.

Morgondagens engelska.

Har den redan beviljade rösträtten för kvinnor influerat den politiska situationen i England.

London, 30 sept. 1918.

De engelska kvinnornas politiska ställning håller på att grundligt och snabbt förbättras. Den begränsade rösträtt, som redan beviljats dem, har tydligen influerat åtminstone två av riksdagspartiernas — det liberalas och arbetarepartiets — valprogram och då tiden för valen närmar sig, skola vi utan tvivel få bevittna ett liknande inflytande på det konservativa programmet.

En paragraf i det liberala partiets valprogram lyder sålunda:

> Alla önskemål, som uppställts i vår (det liberala partiets) resolution, avse kvinnor likaväl som män... Vi anse, att särskilda åtgärder måste vidtagas för avskaffandet av alla artificiella restriktioner av kvinnornas möjligheter. Särskilt anbefalla vi, att alla arbetsfält måtte öppnas för kvinnor på samma villkor som för män, vidare tilldelandet av universitetsgrader på lika villkor för män och kvinnor, tillåtelse för kvinnor att taga del i skipandet av lag och rätt, en revision av lagen om förmyndarskap över barn och likställighet mellan könen inför giftermåls- och skilsmässolagarna.

Den sats, som omnämner tilldelandet av universitetsgrader, syftar blott på de äldre universiteten i Oxford och Cambridge, vilka i stället för att giva kvinnor en grad blott ge dem vissa betyg. De yngre universiteten tillerkänna kvinnor graden på alldeles samma villkor som män. Ja, om de ej redan gjorde det, så skulle de utan tvivel ha tvungits härtill nu, ty den stora efterfrågan på läkare, tandläkare, lärarinnor etc. skulle aldrig ha kunnat tillfredsställas, om dylika hinder stått i vägen för eventuella kvinnliga studenter.

Den enda viktiga bana, som varit alldeles stängd för kvinnor — och som alltjämt förbliver stängd — är den juridiska banan och i sammanhang därmed de talrika administrativa platser till vilka blott jurister utnämnas. Detta är en allvarlig och från den nationella dugligheten synpunkt högst beklaglig begränsning av kvinnornas verksamhetsfält. Det är speciellt på denna restriktion, som det syftas i den ovannämnda resolutionen.

Den sista punkten i resolutionen hänsyftar på den orättvisa behandlingen av kvinnorna inför giftermåls- och skilsmässolagarna (då kvinnan ej alltid har rätt att själv handha sin egendom eller att kvinnan till exempel ej har rätt till skilsmässa, fastän mannens otrohet kan bevisas, då däremot kvinnans otrohet anses som tillräcklig orsak för beviljandet av skilsmässa på mannens anhållan härom). Det är av särskilt intresse att observera de ordalag, i vilka paragrafen avfattats. Den talar om könens likställighet inför lagen, men omnämner ej någon reform av skilsmässolagarna för att underlätta erhållandet av skilsmässa. Detta är en fråga, där endast erfarenheten kan visa, vilken ställning kvinnorna komma att inta, och det är säkert förhastat att anta, att kvinnorna i England skulle komma att påyrka något lossande av äktenskapsbanden.

Men ehuru den ovannämnda resolutionen vid första anblicken kan tyckas tillfredsställande, så gillas den ingalunda av de organiserade kvinnorna, ty den omnämner ej ens den mest slående orättvisan — att blott kvinnor över 30 år få rösta, under det att män på 18 år — så vitt de ej äro tiggare, brottslingar eller sinnessjuka — ha rösträtt. Ej heller vidrör resolutionen en annan orättvisa — att kvinnor ej kunna väljas till parlamentsledamöter eller ha rätt att rösta i parlamentet.

Det liberala partiet har avfattat ännu en resolution, som rör en mera komplicerad fråga. Denna resolution förordar, att de gamla fackföreningsbestämmelserna, vilka av patriotiska skäl med någon tvekan upphävdes med arbetarepartiets bifall, skola återställas i sitt gamla skick. Det finns många och vägande skäl mot ett dylikt återställande, skäl, vilka äro baserade på den stora erfarenhet, som man samlat under kriget. Kvinnorna äro obevekligt fientliga mot ett återställande. Huvudskälet för kvinnornas opposition mot fackföreningsbestämmelserna är, att dessa förordningar avfattats och antagits utan någon tanke på kvinnornas intressen. Detta förhållande är ju förklarligt, ty före kriget voro ju kvinnorna ej sysselsatta i ens tillnärmelsevis samma grad som nu med arbete, som fordrar särskild utbildning. Kvinnorna anse, att återställandet av de gamla fackföreningsbestämmelserna i sin helhet skulle komma att utesluta dem från många arbetsfält. Deras invändningar äro riktiga, ty erfarenheten under kriget har visat, att kvinnor kunna väl utföra även sådant arbete, som fordrar särskild utbildning efter en jämförelsevis kort läroperiod. Men denna fråga är ej så enkel, som den först synes, och den fordrar taktfull behandling. Kvinnorna kunna komma i den obehagliga ställningen, att de gå de arbetsgivares ärenden, som till vad pris som helst — även om priset skulle innebära brytandet av ministärens givna ord — önska tillintetgöra fackföreningsbestämmelserna och på samma gång alla de skyddsåtgärder, som arbetarna så småningom och med så oerhörda uppoffringar skapat.

Inflytandet även av den beviljade inskränkta rösträtten, vilket, som vi nyss ha sett, tvungit det liberala partiet att framlägga sina önskemål, har också framkallat en resolution från arbetarepartiet, definierande dess ställning gentemot kvinnorna. Detta utlåtande är mera rättframt och rakt på sak än det liberala partiets. Arbetarepartiet anbefaller ivrigt i sitt valprogram, att så snart parlamentet sammanträder, ett kortfattat lagförslag måtte framläggas och genomdrivas i både överhuset och underhuset för att göra kvinnor valbara till parlamentet och ge dem rätt att rösta där. (Härvid förutsätts ju lika rösträtt för kvinnor och män.) Om detta lagförslag blir antaget, komma vi måhända att få bevittna en strid mellan kvinnornas och arbetarepartiets intressen, ty majoriteten av de kvinnor, som komma att drabbas av återställandet av fackföreningsbestämmelserna, äro just de, som för närvarande ingen rösträtt ha.

I en kommande artikel hoppas författaren av dessa rader att få närmare beröra förhållandet mellan kvinnorna och arbetarepartiet och att undersöka mera utförligt den omtåliga frågan om konflikten mellan deras intressen.

E. Classen.

En kår av kvinnliga flygare har i dagarna bildats i Italien.

A.-B. JOHN V. LÖFGREN & C:o
Kungl. Hofleverantör
Rikst. 429 **Fredsgatan 3, Stockholm.** A. T. 5048
Sveriges äldsta, största o. bäst renommerade specialaffär i
Siden- & Ylle-Klädningstyger
Prover t. landsorten sändas **gratis** o. **franco.**

Tandläkare
Fanny Steenhoff-Noréen
Odengatan 84, 1 tr.
Mottagning 3—4 och efter överenskommelse.
Telefoner t. v.: Riks 146 38, Allm. 283 42.

Birgittadagen.

Birgittadagen firades som nu vedertaget är över hela landet som de svenska kvinnornas rösträttsdag.

I Stockholm högtidlighölls dagen med ett möte på K. F. U. M., där dr. *Gulli Petrini* talade om den kvinna, åt vilkens hedrande 1918 års Birgittadag var anslagen, Susan B. Anthony. Salen var fullsatt. Efter föredraget vidtog en konsertavdelning med biträde av fru Weiss, fru Åkerberg, fröken Brundin och fröken Märtha Ohlson.

Talet blev en rekapitulation av den amerikanska rösträttsrörelsens historia, som har sin upprinnelse i antislaverirörelsen, och som så starkt personifieras i just Susan B. Anthony, som verkade först som ivrig abolitionist och sedan efter 1852 som rösträttskämpe — ända till 1906, då hon avled. Då hade, som våra läsare känna till, fyra stater i Amerika verkligen genomfört kvinnornas rösträtt. I närvarande stund äro de 17,och i dessa dagar tycks kvinnorösträtten bli helt genomförd i Förenta staterna, enligt vad presidenten Wilson nyligen låtit förstå. — Vi hänvisa f. ö. till dagens ledare i denna fråga av fru Gertrud Törnell.

Den femte oktober.

Den femte oktober bad Tyskland president Wilson direkt om att taga åvägabringandet av fred i sin hand och om omedelbar vapenvila.

Den dagen är en märkesdag.

Händelserna utveckla sig nu så fort, att vad som skrives ena dagen har förändrats eller framflyttats, när det skrivna läses. Men den femte oktober kom dock, efter en omvändning i Tysklands inre ledning och genom prins Max av Baden, erkänd som en man med vida, humana och frihetsivrande vyer det första fredsbud, som lät en låga av hopp tändas i allas hjärtan, det första otvetydiga fredsbudet, utan militaristiska fanfarer och underförstådda reservationer, ett bud om fred blott för lidande människors skull.

Prins Max av Baden, tysk rikskansler, formulerar fredsönskan med bl. a. dessa ord:

> Jag har tagit detta steg på vägen till förlossandet av icke blott Tyskland och dess bundsförvanter, utan även av hela den sedan år tillbaka under kriget lidande mänskligheten även av det skälet att jag tror, att de på folkens framtida lycka riktade tankar som hr Wilson förkunnar fullständigt stå i harmoni med de allmänna föreställningar som behärska även den nya tyska regeringen och med den vårt folks vida övervägande flertal.

Hur fredsbudet definitivt skall mottagas, vet man ännu icke. Men freden är icke längre så långt borta, så föga skönjbar som den hittills varit.

Vi stå inför utsikten till slutet och inför början till något nytt, den nydaning som blir en tvungen sak i Europa. Den nydaning som skall krävas av de tusenden, som vända hem, förödda och blödande, till förödda och utsvultna hem och som skall krävas av kvinnorna, vilka, när räkenskapen skall göras upp, måhända skola befinnas ha varit de som lidit mest av de fyra årens blodiga äventyr.

Elegant

kemiskt tvättad och prässad blir Eder kostym, klänning, kappa eller överrock, om densamma insändes till

Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A. B.
GÖTEBORG

Främmande lands kvinnorörelse.

Frankrike har tagit initiativ till en vädjan till president Wilson.

På föranstaltande av det franska Nationalförbundet för kvinnorösträtt hava rösträttsföreningarna i en rad allierade stater, nämligen England, Frankrike, Italien, Belgien, Portugal, Förenta Staterna, Ryssland och Sydafrika riktat en skrivelse till president Wilson med begäran att han i ett av sina närmaste tal rörande världens demokratisering och nyorientering betonar, att till denna nydaning hör att *i alla land kvinnorna må erhålla rösträtt.*

Denna skrivelse överlämnades den 13 juni personligen till presidenten av en kvinnodeputation under ledning av mrs Chapman-Catt. Presidenten gav följande svar:

"Jag har med djupaste intresse läst Edert budskap och det är för mig ett välkommet tillfälle att säga, att jag oförbehållsamt överensstämmer med Eder däri, att den fullständiga och uppriktigt demokratiska nydaningen i världen, som vi kämpa för och som vi äro beslutna att till varje pris genomdriva, icke är fullständig eller tillräcklig om icke kvinnorna erhålla rösträtt. Blott därigenom kunna världens nationer till den kommande generationens förmån frigöra den offentliga meningens hela ideella makt eller hela den obehindrade handlingskraften hos människorna.

Vad kvinnorna uträttat under denna kris i världshistorien har varit ypperligt och av största betydelse. Utan dem hade kriget icke kunnat genomkämpas, dess bördor icke kunnat bäras. Det är hög tid att en del av vår tacksamhetsskuld till kvinnorna blir erkänd och betald och det enda erkännande de fordra är rätten att få rösta. Kunna vi rättmätigt förvägra dem den? Vad Amerika beträffar, hoppas jag allvarligt att Förenta Staternas senat skall besvara denna fråga på ett förstående sätt, i det att den skall upptaga rösträttslagen i vår förbundsförfattning."

Presidentens förhoppning gick, som man vet, ej i uppfyllelse, lagförslaget blev avvisat.

Illustrert Biografisk Lexikon.

Till jubileumsutställningen i Kristiania 1914 redigerades av Fredrikke Mörck ett intressant och digert verk, "Norske Kvinder", som gav en levande bild av hur mycket allmännyttigt arbete Norges kvinnor utfört i sitt land. Sedan dess har Nanna With i ett biografiskt lexikon över tre tusen män och kvinnor även gjort kortfattade men värdefulla meddelanden om en mängd kvinnor.

Något liknande detta lexikon borde, och lär visst också, snart göras i Sverige, där det vimlar av dugande kvinnor på alla möjliga offentliga områden. Det skulle vara ett nöje att få höra något om dem alla. En sådan guldgruva skulle därtill kunna bidra till att minska kvinnors beklagligen så ofta allt för stora brist på självtillit.

En av våra mest bemärkta affärskvinnor, chefen för Stockholms uthyrningsbyrå fru *Lilly Rosengren* fyllde den 10 oktober 50 år. Fru Rosengren är en av de icke alltför många kvinnor i vårt land, som intaga ledande ställningar inom affärslivet. Vid sin halvsekelsdag kan hon se tillbaka på ett liv fyllt av framgångsrikt arbete och har den tillfredsställelsen att det företag, vars ledare hon varit i femton år, kunnat utvecklas från en ringa början till allt större omfattning och betydenhet.

En oblodig revolution till kvinnans förmån.

Av *Anne O'Hagan.*

Fredligt, utan blodsutgjutelse, utan braskande annonser pågår nu i Förenta Staterna en revolution med oanad omfattning. Kvinnorna hava begynt omdana industrien och industrien att omdana kvinnorna. Den vackra sagan om kvinnorna, vilka som en klass för sig endast arbetar inom det egna hemmets lugna värld, håller på att som ett dimtöcken försvinna. Problemet för de några få, vilka på grund av någon nyck eller något tillfälligt behov arbetat utanför hemmet, kommer troligtvis att lämnas till ridderliga arbetsgivare och vänliga halft offentliga organisationer. Otaliga kvinnor äro nu sysselsatta inom viktiga industrigrenar, de arbeta icke för att döda tiden eller av nyck tills de bli gifta, utan de arbeta målmedvetet, då de veta, att landet utan deras arbete icke skulle kunna fullfölja det stora krig, i vilket det är invecklat.

Officiellt erkännande av detta faktum gavs då i medlet av juli i Washington bildades en avdelning av industrikvinnor inom arbetsdepartementet och miss Mary Van Kleeck, en kvinna med stor erfarenhet inom industrien, valdes till ledare för avdelningen. Senare i kraft av denna ställning erhöll hon säte och stämma i krigsarbetarnämnden. Det var först meningen, att miss Van Kleeck skulle lämnas tillträde till nämndens sammanträden endast då frågor berörande kvinnor inom industrien behandlades och att hon skulle vara till hands snarare som ett upplysande och tillrådande vittne än som en röstande medlem. Men miss Van Kleeck visade nämnden, att industrikvinnoproblemet är ett arbetsproblem och icke en fråga om kön; och att därför alla beslut beträffande arbete berör hennes bransch inom arbetsavdelningen. Sålunda blev hon permanent medlem av nämnden.

Strax därefter framlade krigsarbetsnämnden i en resolution regeringens ställning i förhållande till användandet av kvinnor i krigsindustrierna. Den upprepade ånyo sin tillit till de anordningar beträffande tid, löneförhållanden och arbetsvillkor, vilka av artillerichefen anbefallts i den ryktbara ordern N:r 13. Den kom med förslag till arbete, möjligheter, vilka voro särskilt lämpliga för kvinnor att ersätta män. Dylika arbeten förefinnes till största delen inom handelsvärlden, där kvinnorna kunna bliva bokhållare, försäljare och kontorister samt även åtaga sig liknande arbeten inom fabrikerna. Kommissionen ställde sig avvisande mot tanken på att anställa kvinnor i barer och spelsalar samt inom gruvor, smälthyttor och stenbrott. Den förordade det att kvinnor skulle söka inträde som arbetare inom offentliga och halvoffentliga platser, sådana inom hotell och klubbar, samt söka anställning som hiss- och spårvagnskonduktörer, dessutom förfäktade kommissionen frågan om lika betalning för lika arbete.

En av miss Van Kleecks första handlingar å ämbetets vägnar var att utsända en kommitté av experter för att besöka flera platser, där kvinnor i större antal voro sysselsatta med krigsarbeten. Orsakerna till farhågorna om fabriks- och kemikaliegifternas verkan på kvinnornas hälsa skulle först undersökas. Ty huru nödvändigt det än är att kvinnorna deltaga i tillverkningen av krigsmaterial får intet arbete av nämnden tillstädjas, vilket kunde skada kvinnornas förmåga att föda friska barn.

Vid Mont Holyoke (Massachusetts), en av de främsta högre kvinnliga läroverken, har upprättats en skola, som varit i verksamhet efter det det ordinarie studieåret är slut, denna skola utgör liksom en filial till Miss Van Kleecks nämnd. D:r Kristine Marn, artilleridepartementets hälsovårdsinspektör, är dess ledare och vid denna skola hava fyratio kvinnliga officerare erhållit en grundlig utbildning, som gjort dem lämpliga för att kunna övervaka hälsoförhållandena bland kvinnor, som äro sysselsatta inom ammunitionsfabrikerna. De som genomgått denna utbildningsanstalt skola även bliva i stånd till att lämna praktiska råd till ledarna för fabrikerna samt till dem, som handhava skötseln av vilorummen, marketenterierna och arbetsrummen. Dessutom skola de se till att vilotider givas och att alla dessa förordningar upprätthållas icke endast inom fabrikerna utan även utanför desamma.

Det kan icke förnekas att allt detta regeringens övervakande av de kvinnliga arbetarna inom krigsindustrien raskt skall inverka på kvinnornas ställning inom alla industrigrenar. Huru vittomfattande de direkta resultaten redan äro synes bäst av de rubriker, som översvämma de dagliga tidningarna: "Femtio kvinnor i Rock Islands tyghus", "I Detroit motorfabrik utföres arbetet till 12 proc. av kvinnor", "8,000 kvinnor tjänstgöra vid Pennsylvanialinjerna", "Flickor inom postverket", "Kvinnor som handhava polettbössorna vid de underjordiska banorna", "New York rekrytera 10,000 kvinnor till polisreserven", "Kvinnor spinna drev", "Företräde lämnas kvinnor vid metallurgiska laboratorier", "Kvinnor anställda som chaufförer vid armén" och så vidare.

Inom krigsindustrien äro nu 1½ million kvinnor sysselsatta i Förenta Staterna och omkring 11 millioner äro med i avlönat arbete utom hemmet. Det är en ofantlig armé och den måste oundvikligen växa större under kriget och kanske under någon tid efter kriget. Att dess uppgifter bemötas så medvetet och tydligt som den andra stora arméns i fält, är begynnelsen till en revolution, lika vittgående som den, vilken enligt Emersons påstående skall bli den största, som någonsin genomförts av mänskligheten, — nämligen den, genom vilken den allmänna skolan skall komma till och varigenom även de fattigas barn komma att erhålla arvedel inom intelligensens värld.

Det danska kvinnornas hus.

Vi ha förut berättat om det Kvinnornas hus, som skall byggas i Köpenhamn, med bostäder för ensamma, självförsörjande kvinnor. De som bygga är "Kvinnornas bostadsbolag", ordf. fröken Thora Daugaard, vice ordf. hovfotografen fröken Julie Laurberg, fröken Thora Davidson och som juridisk rådgivare, dir. F. C. Bohlsen.

Bostäderna bli enkelrum, men av en flottare typ än man innefattar i detta begrepp. Varje hyresgäst får ett vardagsrum med alkov och tambur och tekök. De som icke ha dusch, ha tillträde till ett av de sex badrummen. Vatten, gas och elektriskt ljus finnes naturligtvis. Personhiss och mathiss — ty var och en kan få full förplägnad i sitt "tekök" nerifrån det stora köket. Skafferi och cykelstall har var och en. Portvakten tar emot posten och lägger i vars och ens brevlåda. Det finns även ett antal gästrum, där i mån av behov gäster kunna inkvarteras.

Varje hyresgäst tecknar en andel från 500 till 1,000, som förräntas med 5 proc. Rummen komma sedan att kosta från 25 till 45 kr. i månaden.

Låter det inte härligt?

En kvinnlig privatsekreterare har amerikanska handelsministern, Redfield, skaffat sig. Det är första gången en medlem av amerikanska regeringen har en kvinnlig sekreterare. Hennes namn är fru Agathe Stewart, hon är till börden norska.

PHOSPHO-ENERGON-PILLER
FÖRORDAS AV LÄKARE
vid allmän svaghet, nervositet, överansträngning och sömnlöshet.
SÄLJES ENDAST I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

Kvinnorna och holländska parlamentsvalen.

För Rösträtt f. Kv. av Martina G. Kramers.

Våra läsare veta, att de holländska kvinnorna enligt den nya grundlagen genom en besynnerlig inkonsekvens uppnått valbarhet, men inte rösträtt. Emellertid är det folkets önskan att kvinnorna skola erkännas som sitt lands medborgare. Detta framgår av att inte mindre än 9 av de politiska partierna, påverkade av offentliga opinionen och i akt och mening att tillmötesgå väljarna, hade satt upp 23 kvinnor på kandidatlistan. Även kvinnornas platser på dessa listor visar, att man verkligen menat att få dem valda, ehuru icke en enda fick platsen nr 1 — det är nämligen i Holland en vedertagen regel att f. d. riksdagsmän skola ha denna plats.

Dr. Aletta Jacobs, ordförande i Hollands F. K. P. R., var nr 3 på sin lista, fru van Balen-Klaar, vice ordf. i samma förening, var nr 4 på sin, fru Fjorden van der Vlies stod som nr 2 på de kristliga socialisternas lista. Socialisterna hade ställt upp inte mindre än 7 kvinnor, av vilka fru Suze Groeneweg i Rotterdam blev vald.

Valet ägde rum den 31 juli. Det var första gången vi i Holland hade anledning att se verkningarna av proportionella val, allmän manlig rösträtt och röstplikt, tre reformer, som var och en på sitt sätt har bidragit till resultatet.

Antis förlorade inga tillfällen att håna kvinnorna genom att t. ex. påstå att det inte ens var en på hundra bland de holländska männen, som önskade se kvinnor i parlamentet eller över huvud taget i det politiska livet. Rösträttskvinnorna, understödde av pressbyrån i Rotterdam, bevisade det oriktiga i detta argument genom att påpeka det faktum att den överväldigande majoriteten inom partierna hade visat sin sympati genom att i så stor utsträckning som rimligtvis kunde begäras, ge kvinnorna ganska goda utsikter att bli valda.

Resultatet av valet betecknade en seger för romersk-katolska partiet och en än större ökning av socialdemokrater, varemot liberalerna och deras många fraktioner förlorat i inflytande. Därför är det inte underligt att den första kvinnan i parlamentet kom att höra till socialdemokraterna.

Fru Suze Groeneweg är lärarinna vid en pensionatskola i Rotterdam. Man kan tryggt förlita sig på att hon skall taga till vara både folkets och kvinnornas intressen hos landets lagstiftare. Hon anser det överflödigt att upprätthålla en organisation som vårt rösträttsförbund, som representerar blott en enda sak på socialdemokraternas program, och är därför inte med i detta, men vårt rösträttsförbund sände henne dock sina hjärtligaste lyckönskningar till valet. Vid hennes namn hade satts 569 kors, men vid dr. Aletta Jacobs hade 1,919 väljare satt kors.

Den holländska L. K. P. R. förbereder nu för sina medlemmar över hela landet kurser i undervisning i medborgarplikter och -rättigheter för att bereda sina medlemmar till stadsfullmäktigevalen, som äga rum nästa vår.

Och med de olika partiernas hållning till förmån för kvinnornas rösträtt — som den i realitet visade sig vid valen — kan det icke slå fel, att vi måste få in många kvinnor i stadsfullmäktige nästa år.

Fröken *Dagmar Neovius* har blivit föreståndare för Hälsingfors stads kortcentral och brödbyrå.

Riks 25 50 Allm. 62 96

La fleuriste
Kgl. Hofblomsterhandel
Malmtorgsgatan 6, Stockholm

Söders "English School"
Engelska lektioner och översättningar.
Erstagatan 26. Allm. Tel. Söder 36035.
Annie I. Scott.

Den akademiska kvinnliga världen i Tyskland.

En ökning både kvantitativt och kvalitativt.

Det är som om kriget givit kvinnorna armbågsrum, inte blott inom industrien, där hon nu intar en annan, högre betald ställning än förr, om än mycket återstår att rätta och kvinnorna alltid måste vara på sin vakt mot underbetalning, utom inom den mera privilegierade världen, d. v. s. den högre studerande ungdomen.

Sommaren 1914 utgjorde antalet kvinnliga studenter vid de tyska universiteten blott något över 6 procent av samtliga antalet studerande. Emellertid fick man redan då ett något annorlunda intryck i den filosofiska fakulteten. Här växte undan för undan antalet av kvinnliga studerande till att t. o. m. utgöra hälften och mer av hela studentantalet.

Förhållandet mellan de manliga och kvinnliga kamraterna var kyligt. De manliga studenterna menade att de kvinnliga trängde sig in på ett område, där de icke hörde hemma och talade med överlägsen ringaktning om kvinnornas flit, som blott tycktes tjäna till att skyla bristen på de andliga gåvor de maskulina filosoferna tillerkände sig själva.

Kvinnorna hade ju intet annat att göra än finna sig i detta. Först tiden kunde bringa en bättring i förhållandena och bana väg för en rättvisare, fördomsfriare syn.

Nu har kriget ingripit ändrande även i dessa förhållanden, och hur?

Den yttre tavlan under en föreläsning är en helt annan. Om statistiken upplyser att de kvinnliga studenterna, från att 1914 ha utgjort 6 procent, sommaren 1916 har stigit till att utgöra 23 procent, så ger detta icke en riktig bild.

I själva verket äro kvinnorna numera i obetingad majoritet, då det gäller de studier, kvinnor föredraga, de som sortera under filosofiska fakulteten. Det är en bild, motsatt den som mötte en förr, som man nu ser. Hörsalarna äro fyllda av kvinnor. Det är de, som begagna läsesalarna och arbeta på seminarierna. Kvinnorna inte bara "hanka med", de äro inte bara nätt och jämt tålda, de bära upp hela undervisningen.

Och nu frågar en maskulin skeptiker: har inte undervisningen fått läggas om? Har inte nivån sjunkit? Har uppmärksamheten under föreläsningarna tagit av? Har den lärda katedern blivit mera ytlig, äro arbetsprestationerna mindre värda än förr?

När dessa frågor samvetsgrant måste besvaras med nej — det är väl att märka en tysk professor, som ger dessa vittnesbörd, prof. Schücking i Breslau — så kan man draga slutsatsen därur, att den period, då kvinnorna tolererades, är förbi. De kvinnliga studenterna ha i gärning visat att de, i alla händelser då det gäller filosofiska fakulteten, äro jämbördiga med männen.

Härav följer även att man med andra ögon måste se på frågan om kvinnans skapande kraft på det vetenskapliga området. Att kvinnor befatta sig med vetenskaplig forskning är nu något vardagligt vid de tyska universiteten. Och under krigsåren har det framträtt flera vederhäftiga och goda arbeten, som presterats av kvinnor.

Inom medicinen ha kvinnorna, därigenom att de manliga läkarna måste till fronten, fått en oanad tillströmning av patienter. Flera av de tyska kvinnliga läkarna ha stigit till kliniska ledare och många av dem ha tjänat icke blott läkekonsten, utan läkarvetenskapen. Man kan blott hoppas att det efter kriget skall förunnas dessa kvinnor att skörda frukterna av sin ihärdiga och tappra verksamhet och att utvecklingen av det statsrättsliga livet i Tyskland efter kriget beredvilligt och fördomsfritt skall giva kvinnorna tillträde till lärarestolarna vid universiteten, som de så länge hållits avlägsnade från.

I alla dessa andliga verksamhetsområden ha kvinnornas prestation och plikttrohet varit utan vank och lyte och den felande förutsättningen: ett årtusendes vana vid facket, som mannen har gott av, gjorde sig föga märkbar.

De politiska kraven på kommunal och statsrättslig myndighet, som rests av Tysklands ledande kvinnor på samma sätt som de rests av andra lands kvinnor och i Danmark, Holland och England delvis blivit uppfyllda, kunna sannerligen icke förefalla mer än rimliga. I många stora städers kommunalförvaltning har man verkligen redan funnit sig föranledd att åtminstone tilldela kvinnor platser som rådgivande.

Den själsarbetande kvinnan i Tyskland har icke kunnat ge krigsförhållandena en så särskild prägel som de kroppsarbetande, som ju långt mer talrikt representera de bortdragna männen. Men de ha inlagt stora förtjänster i sitt lands kulturarbete och långt ifrån att ha blivit avskräckta eller brutna av det tillstånd, som råder i tiden, ha de skyndat att intaga de platser, som under de goda dagarna alltid motvilligt givits dem. Bördorna bära kvinnorna, men de göra uppenbarligen mer än så.

Birgittadagen ute i landet.

Även i högtidlighållandet ute i landet av de svenska kvinnornas rösträttsdag inverkar den nu grasserande häftiga epidemien, i det att förbudet mot fester och sammankomster flerstädes hindrat möten, som planerats till denna dag. Sålunda har *Trollhättans* F. K. P. R. beslutit uppskjuta dagen, *Linköpings* F. K. P. R:s femtonårsjubileum och standarinvigning har måst inhiberas, *Västerås, Göteborgs, Kristianstads* och *Malmös* F. K. P. R:s fester ha även måst inställas.

I *Norrköping* högtidlighölls dagen med ett samkväm, varvid Frigga Carlbergs föredrag om Susan Anthony upplästes och resolutionen antogs.

På samma sätt firades dagen i *Söderköpings* F. K. P. R., där även beslöts bildandet av en syförening för att ändra och laga kläder åt behövande.

Persbergs F. K. P. R. ansåg det med anledning av epidemien olämpligt anordna offentligt möte. Medlemmarna samlades i stället till ett vanligt höstmöte, varvid föredraget upplästes och resolutionen enhälligt antogs.

Skara F. K. P. R. firade Birgittadagen med allmänt samkväm å Barnträdgårdens lokal. Anslutningen till festen var ganska stor. Sedan kaffe serverats föredrogs fru F. Carlbergs skildring av Susan Anthonys liv och verksamhet, varefter resolutionen upplästes och antogs. En del rösträttslitteratur utdelades, innan deltagarna i samkvämet bröto upp .

Vestkinde F. K. P. R. firade till följd av trafiksvårigheter Birgittadagen i Visby. Efter uppläsningen av Frigga Carlbergs förträffliga broschyr om Susan Anthony antogs resolutionen enhälligt.

Gävle F. K. P. R. firade dagen med ett föredrag om Susan B. Anthony, hållet av fröken Lisa Pihlblad, varefter resolutionen antogs. Mötets senare del hade formen av ett samkväm, varvid musik utfördes av fru Hofrén.

Kumla F. K. P. R. firade dagen med en agitationsfest i ordenshuset Vega. Publiken hälsades välkommen av fröken Mesterton, Säbylund, varefter den med flaggor och blommor klädda talarestolen bestegs av fröken Otilia Fernander, Örebro, som i ett livfullt och intresseväckande föredrag gav en skildring av Susan Anthonys och andra framstående kvinnors kamp för den kvinnliga rösträtten. Efter föredraget följde så sång och musik av fröken Emmy Andersson och organisten Georg Hall, omväxlande med uppläsning på vers och prosa av fröknarna Mesterton och Fernander.

Bra svarat.

Ledarinnan för ammunitionsarbeterskorna i London, miss Barker, som är en verklig mor för sina flickor och bistår dem på alla sätt, gav ett bra svar häromdagen till den bekante reaktionäre chauvinisten lord Northcliffe.

Då lord Northcliffe gick igenom ammunitionsfabriken lär han ha frågat miss Barker, halvt skämtsamt, halvt imponerad av arbeterskestammen:

— Menar ni att de här flickorna också ska ha rösträtt?

Och miss Barker svarade med ofelbar slagfärdighet:

— Hur tänker ni hålla dem från den?

På tyska fartyg ha nu kvinnor börjat användas till en så hård syssla som eldare. Det har under det senaste året varit ganska vanligt att kockar och stewartar på tyska fartyg varit kvinnor, men att de manliga eldarna ersatts med kvinnliga har ej förekommit förrän på allra sista tiden. Till Gävle har i dagarna inkommit en stor tysk ångare, vars hela eldarpersonal utgjordes av 15 kvinnor.

Till Rösträtt för Kvinnor inlämnade böcker.

Några drag ur fabrikslivet. Av Ellen Pettersson. Tidens förlag. Pris 75 öre.

Den är läst på mindre än en timme, denna egendomliga lilla bok, som givit sig ut i vimlet. Ett mer ärligt och rörande prov på en god vilja att söka belysa en sak rättvist, har undertecknad knappt läst. Författarinnan vill väcka de ovetande till en inblick i fabriksflickornas liv — det som man väl näppeligen kan bedöma, om man inte levat det under fabriksflickans egna sociala förhållanden — och hon vill icke stöta bort någon med övermod eller hetsighet. Hon är därför nästan varsam. Men just i denna hennes aktsamhet i valet av ord ligger förborgad hennes djupa önskan att uträtta något för sin klass, endast om den utomstående får intrycket av att hon är oträngt rättvis, menar hon, kan den utomstående låta hennes ord verka på sig. Och orden böra få verka. Författarinnan vet vad hon talar om. Köp boken och läs och läs om en klass av tusental kvinnor och medsystrar.

V. v. K.

Praktiska ungdomsskolor I och II. Av O. H. Waldén. Tidens förlag.

Allt vad man kan önska av upplysning rörande lärlingsskolor, fackskolor, fortsättningsskolor, yrkesskolor etc. finnes samlat i dessa två handböcker. De meddela skolornas undervisningsplaner, inträdesfordringar och lärotider samt även uttalanden av respektive kommittéer, som tillsatts för att utreda frågorna om behovet av skolorna. Böckerna äro sålunda även uppslagsverk för socialt intresserade, liksom de, vilka ämna söka sig in i någon av skolorna, här få alla besked.

Till *Hemmets kokbok* har utgivits ett *dyrtidssupplement à kr. 1: 60.*

Hemmets kokbok var, på den tid det fanns mat att laga efter dess recept, den vederhäftigaste av alla, den man alltid tydde till i kvistiga fall. Dyrtidssupplementet har samma pålitlighet och ett bättre betyg kan inte ges Fackskolan i Uppsala, som ansvarar för innehållet.

Den kvinna, hos vilken instinktlivet ännu är starkt och sunt, vars personlighet sålunda har sina rötter djupt nere i livet — som icke endast betyder samhällslivet — hon förstår också att urskilja vad tillvaron innerst med henne vill. Hon inser när hon tjänar den bäst genom att stanna på en plats, där hon fyller sin personliga uppgift såsom en del av en familj eller genom att söka en plats, där hon fyller nämda uppgift såsom en del av samhället.

(Ellen Key.)

I VARJE SVENSKT HEM
bör finnas en svensk,
solid, lättgående
och beprövad
Husqvarna
Symaskin

Rösträttspjesen "Mobilisering",

som av föreningar lånats, torde, om den nu ej användes, återsändas till

Fru MALLA GRÖNLUND,
Leonardsberg, FISKEBY.

Ett hälsovårdsdepartement.

tycks man nu skola få i England.

Det är belöningen för många års ihärdigt arbete från rösträttskvinnornas sida, som vinnes härmed, skriver The Common Cause. Hur ofta ha de icke påpekat att hemmen — kvinnans "sfär"! — böra göras mera som kvinnorna vilja ha dem. Hur ofta ha de inte framhållit att kvinnornas medverkan behövs när det gäller frågor som röra bostadsförhållanden! Hur ofta ha de inte påvisat, att om huslighet och nationens hälsa verkligen finge höra till kvinnornas sfär, nationens fysiska välbefinnande skulle bli bättre, matproblemen skulle skötas bättre, trångboddheten med därmed åtföljande samhälleliga vådor skulle bli mindre — livet på det hela taget skulle bli hälsosammare.

Ett hälsovårdsministerium är något kvinnorna länge kämpat för och det ser ut som om vi engelska kvinnor skulle uppnå det, att döma efter ett vägande tal som statsministern hållit i Manchester.

Någonting galet att rätta

kallar The Woman Citizen med fullt fog det faktum att man ur skolorna i Massachusetts tagit inte mindre än 50,000 barn i åldern mellan fjorton och sexton år för att göra olika slag av krigsarbete.

Kvinnorna överrösta männen i en stad i Förenta staterna.

I Los Angeles, där kvinnorna ha full rösträtt, finns det nu flera röstande kvinnor än män, detta tack vare kriget. Ungefär 30,000 manliga röstande ha gått ut i kriget. För två år sedan röstade vid ett allmänt val i Los Angeles 170,000 kvinnor, männen avlämnade 190,375 röstsedlar.

Times, som citerar dessa siffror säger: "Kvinnorna äro utan tvivel i majoritet" och tillägger "de kandidater, som lägga an på de kvinnliga rösterna komma troligen att bli valda. Kvinnorna komma att bli de ledande i år."

Anstalter komma att vidtagas för att samla de amerikanska soldaternas röster, där detta är möjligt, men omöjligheten för soldater i Frankrike att deltaga i varje kommunal- och politiskt val är uppenbar, så att i många kommuner liksom i Los Angeles komma kvinnorna att lämna majoriteten av röstsedlar.

Rösträtt för Kvinnors

sextonde nummer för 1918 innehåller bl. a.:

Allas lika rätt. Av *Gertrud Törnell.*
F. K. P. R. och filmen. Av *Elisabeth Krey-Lange.*
Morgondagens engelska.
Birgittadagen.
Vad har hänt sedan sist?
Den femte oktober.
En oblodig revolution. Av *Anne O'Hagan.*
Kvinnorna och de holländska parlamentsvalen. Av *Martina G. Kramers.*
Den akademiska kvinnliga världen i Tyskland.
Bokrecensioner.

Stockholm 1918, Ivar Hæggströms Boktryckeri A. B.